

OBRRTNIK

Glasilo Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjenišvo za izdajo lista „Obrtnik“ (Lovro Pičman). Uprava: Ljubljana, Ilirska ul. 15.
Naročnina znaša: za celo leto . . . . . 30.— Din
za pol leta . . . . . 15.— „
posamezna številka . . . . . 1'50 „

*V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!*

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik dipl. teh. A. Kunstler. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponatis člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva

Leto I.

Ljubljana, dne 3. junija 1932.

Štev. 5a.

— — č:

Obrtniška samozavest.

Obrtniki smo del gospodarskega življenja, ki je posebno važen baš v Dravski banovini, kjer imamo gospodarstvo zelo lepo razvito. V gospodarskem življenju je uspeh posameznika odvisen le od njegove pridnosti in vseh lastnosti, ki morajo dičiti vsakega obrtnika. Razvoj in napredek uspehov, ki smo jih dosegli obrtniki Dravske banovine od časa, ko se je obrt pričela upoštevati samostojnim panogam gospodarskega življenja in iz katere so se izcimile pozneje še druge panoge, vezane na obrt, mora obrtnika razgibati v samostojno stanovsko samozavest. Že v starih časih so bili naši obrtniški prednamci važen javen faktor, kajti ni bilo skoro javne ustanove ali korporacije, kjer ne bi bil zastopan in upoštevan obrtniški stan z ozirom na svoj pridobitni položaj. Važna so bila ta zastopstva, pa tudi pomembna; kajti naši pradedje so dobro vedeli, da bodo njih potomci, to smo mi, ki bodo nekoč njih lastna dela obravnavali in ocenjevali, kot zgodovinsko važna dejstva v razvoju in samostojnosti obrtniškega stanu.

Da je bil obrtniški stan tudi vedno krepka opora našim narodnim voditeljem, je neizpodbitno dejstvo, in ta lastnost se je ohranila še do današnjih dni.

Kot viden dokaz obrtniške, narodne in stanovske samozavesti, so nam priče mnoge ustanove in zgradbe, ki so namenjene s par izjemami zgolj obrtništvu. Vse to delo pa je bilo solidarno in v pravem sporazumu in upoštevanju prav vseh interesov, obrtniških in narodnih. Seveda je bil stik narodnih voditeljev v tedanjih razmerah povsem drugačen z obrtniki, kot so pa stiki z obrtništvom in narodnimi voditelji danes. Današnji voditelji našega naroda so pozabili, da smo bili zato kos invazijam tujerodnih narodov, ker smo bili krepko združeni in sporazumni. Kot taki smo kljubovali in končno dočakali nam vsem brez izjeme težko zaželjeno jugoslovansko državo.

Dogodki zadnjega časa posebno nas obrtnike zelo nemirno dirnejo, ko vidimo, da se je začelo edinost države Jugoslavije napadati i znotraj, kakor zunaj. Menimo, da bo v tem oziru končno vendarle prevladala uvidevnost, da na ta način ne gre in ne sme iti naprej, ako nečemo sami sebi in naši lepi državi takih časov, ki jih naš narod odklanja. On si želi samo miru in svobodnega razvika v vseh pravicah narodnega, kulturnega in gospodarskega življenja. Identificirati državo kot tako s sedanjimi narodnimi zastopniki v parlamentu in

kritično motriti njih delo ali spravljeni delo v zvezo z vzrokom nesorazumljenja v narodu napram državi, nikakor ni pravilno. Državo hočemo in želimo ohraniti v tem sestavu, ker se zavedamo, da moremo le v tej državi uspešno napredovati in živeti.

Obrtnik, kot važen gospodarski faktor, pa predvsem želi, da se povsod upoštevajo načela svobode odločevanja in priznajo na vseh merodajnih mestih obrtništvu pravice, ki mu gredo po vseh priznanih zakonih. Želi tudi, da se narodni zastopniki seznanijo z vsemi perečimi obrtniški vprašanji in stopijo v stike z vsemi predstavniki obrtništva tako v naši banovini, kot drugje, da se doseže v vseh vprašanjih bratski sporazum in enakopravnost. Odklanjamo pa odgovornost za vsa dejanja, ki jih izvrše narodni zastopniki brez sporazuma vseh svojih prijateljev, ki jim je edini in prvi interes, kateri mora voditi tudi njih kot take: enakost, bratstvo in svoboda. To dejstvo ponavljamo podprti ob prepričanju velikega števila obrtništva, ki je izbralo sedanje narodne zastopnike brez razlike in vednosti, da narodni zastopniki, ki smo jih poslali v parlament ne zastopajo samo interese ene skupine obrtništva v dravski banovini. Zanimajo ali vprašajo naj tudi drugo skupino za svet. Nismo hoteli tega vprašanja pokreniti in nismo nikdar iskali direktnih stikov z narodnimi zastopniki, ker smo prepričani, da zastopajo interese obrtništva cele dravske banovine tako, kot bi bilo potrebno pravim obrtniškim interesom. Interesi obrtništva so predvsem jugoslovanski in državni z ozirom na enakopravnost svobode odločevanja tako narodnega kot obrtniškega edinstva.

Opirajoč se na samozavest obrtnikov dravske banovine, ki mu je sloga in moč jugoslovanskega obrtništva glavni in najvišji cilj poleg enotnosti in sloge našega jugoslovanskega naroda, pričakujemo od narodnih zastopnikov, da se prepričajo o vseh perečih obrtniških vprašanjih tam, kjer so mesta za to, ter da zaslišijo obe prizadeti plati, nikakor pa ne samo del takozvanih prijateljev iz obrtniških krogov, ki se nastavlja vsepovsod. Ti niso niti v čast niti ponos samozavestnemu obrtništvu, katerega hočejo zastopati, pa nimajo zato legitimacije.

Pred nekaj dnevi se je vršil v Ljubljani občni zbor srezke skupščine nove državne stranke. Na tem zboru je bilo navzočih tudi več obrtnikov, med njimi tudi nekaj naših tovarišev, katerih pa minister dr. Kramar ni poznal, ker je naslovil par besed o obrtništvu in obrt-

nem zakonu le na one, ki so sedeli spredaj ter hoteli reprezentirati, kot vedno, slovensko obrtništvo.

Dolžnost merodajnih faktorjev in narodnih zastopnikov bi pa tudi bila, da pridejo sami med širše vrste obrtništva, ne da bi se jih zato prosilo in zaslišali obe plati obrtniške mase.

Preprosti smo obrtniki dravske banovine, toda mi hočemo pravico.

Naše zbornice.

(Konec.)

Že vsak obrtniški vajenec si mora biti na jasnem, da nam vzdrževanje zborničnega uradništva in vprašanje zbornične palače, ne more delati prav nikakih skrbi. To je tudi zagovornikom skupnih zbornic dobro znano, vendar nas imajo za tako otročje, da nas strašijo s takimi praznimi frazami, da nam bi ono, za kar se nam v prvi vrste gre, zamolčali. Za vsakega pravega obrtnika je glavno vprašanje to, katera zbornica, ločena ali skupna, more bolje zastopati interese obrtnega stanu, kadar je treba dajati nasvete obrtništvu, zakonodajni upravi in oblasti. Na vsak način bi mogla obrtna zbornica bolje zastopati interese, kakor pa zbornica za trgovino, obrt in industrijo, katera se mora ozirati v prvi vrsti na trgovce in industrijce. Tudi v pogledu zatiranja šušmarstva, bo ločena obrtna zbornica bolj na mestu, kakor pa skupna zbornica. To kar počenjajo šušmarji zadnja leta, presega že vse meje. Zakaj so postali šušmarji tako predrzni? Zato ker se mora skupna zbornica ozirati tudi na želje trgovcev in industrijcev, kateri se šušmarjev, kakor nam je znano, najčešče poslužujejo.

Znano je, da so ravno naši zbornični uradniki odločni zagovorniki skupnih in nasprotniki ločenih zbornic. To se nam ne zdi čudno, ker vemo, da je zbornično uradništvo pri teh razmerah boljše plačano, kakor pa državno uradništvo. Vsak zbornični nastavljenec dobi letno 13 mesečnih plač in še dva nabavna prispevka v višini mesečne plače. Toraj letno 15 mesečnih plač. Poleg te plače pa prejme uradništvo, če gre izven Ljubljane še dnevnic. Če upoštevamo še, da vsak zbornični tajnik lahko upa, da bo prej ali slej zasedel mesto generalnega tajnika s 150.000 Din letnih dohodkov, se ne bomo čudili, da se marsikateri zavzema za skupne zbornice. Obrtniki, vi pa garajte za vaše pare.

Če prebiramo obrtni zakon, vidimo na mnogih mestih pripombo: odloča ban po zaslišanju zbornice, ali odloča zbornica. V teh slučajih, tovariši, nam ne more biti vseeno, kakšna zbornica daje

nasvete banu v obrtnih zadevah, ali obrtna zbornica ali skupna zbornica. Kako bo nasvetoval zbornični plenum, kadar se bo šlo za zadeve, ki bodo tangirale dva ali vse tri v zbornici zastopane stanove, si lahko mislimo, če so odločujoči faktorji trgovci. Gotovo se ne bo bolje postopalo, kakor se je postopalo do sedaj, ker nemogoče je narediti čudež, da bi bil volk sit in ovea cela. Kako se je postopalo v takih slučajih do sedaj, nam je zadostno pojasnil g. Stane Bizjak, pekovski mojster iz Ljubljane. Njegov članek v št. 22 »Zanatlije« od leta 1931 nam pove več, kakor dosti. Svojih očitkov še do danes ni preklical, zafo moramo smatrati, da so utemeljeni.

Obrtniki, povejmo in pokažimo svojim posili-varuhom in svojim izkoriščevalcem, da smo polnoletni in zreli, da v zamemo usodo svojega stanu v svoje roke, da hočemo zadeve svojega stanu sami upravljati, da hočemo in moramo svoj položaj izboljšati, da hočemo postati enakopravni državljani, da zahtevamo za sebe avtonomno obrtno zbornico.

Zagovorniki skupnih zbornic nas straše, da je za avtonomne obrtne zbornice predvidena centrala v Beogradu. Tovariši, obrtni zakon te centrale ne pozna, pač pa dovoljuje, da se zbornice združijo v zvezo. Vsak zaveden obrtnik pa si more le želeči, da se taka zveza obrtnih zbornic res ustanovi. Zakaj šele potem bo celokupno jugoslovansko obrtništvo moglo enotno nastopiti, šele potem se nam bodo odprla vrata v zakonodajo, kar je in mora biti končni cilj vsakega zavednega obrtnika.

Menim, da je umestno ako s tem članom opozorimo obrtništvo Dravske banovine na zbornico za TOI v Ljubljani, o kateri je že mnogo pisalo obrtniško časopisje. V posebnih izdajah »Obrtniškega Vjesnika« iz Zagreba z dne 15. februarja in z dne 27. februarja so bili s številkami dokazani izdatki za skupno zbornico v Ljubljani, kar je seveda tedanje zbornično glasilo odločno demantiralo ter dokazalo, da so to gole izmišljotine in laži. Znano nam je dobro, da je ugleden član obrtnega odseka stavil na eni zadnjih sej odseka interpelacijo glede teh števil in njih točnosti, da se naj pojasni obrtništvo stvarno stanje. Interpelacija je bila sprejeta, toda pojasnila vodilni gospodje iz zbornice še do sedaj niso podali, kar pomeni, da so bila poročanja o izdatkih in prejemkih zbornice, kot smo jih mi objavili popolnoma pravilna. Torej dokaz, da naša poročanja niso napačna niti nepravilna, še manje pa laž, na katero imajo patent drugi gospodje, ki poročajo, da so naša vseskozi stvarna in resnična poročila laž. Če bi bila naša poročila laž, bi gospodje že zdavnaj uporabili dopuščena zakonska sredstva in bi nas ugonobili, ki zahtevamo, da se obrtništvo natoči čistega vina in se mu pove resnica. Pečat laži pa gotovo ostane na neobrtnekih iz skupne zbornice, ki še do danes niso obrtništvo pojasnili kam gre denar, ki ga obrtništvo plačuje za to ustanovo. Akoravno so trdili, da so naše številke neresnične, niso priobčili svojih, očitno zato, ker se sramujejo greha — laži, ki je itak nedopustljiv in kar obrtništvo Dravske banovine gotovo ne bo nikdar pozabilo.

Vrsta je pa vsekakor sedaj na članih obrtnega odseka zbornice za TOI v Ljubljani, kot čeprav ne izvoljenih predstavnikov v tej ustanovi, da v interesu obrtništva, istega zaščitijo in podvzamejo vse mere, da ne bo kdaj obrtništvo dravske banovine, baš radi njih današnjega rezerviranega zadržanja v tej instituciji trpelo. Dolžnost članov obrtnega odseka s predsednikom na čelu je, da se prepričajo o delu skupne zbornice in o poslovanju zbornice in upoštevanju predlogov nje članov in interpelacij, ker še do danes ni zbornica odgovo-

rila na preje imenovano interpelacijo uglednega obrtnika — člana zbornice.

Le tako naprej, gospodje, in še manj upoštevajte upravičene interpelacije obrtnikov, ki gredo za tem, da razčistijo stvar zbornic, da obrtništvo izve resnico in zato, da se morajo ti zastopniki pred obrtništvom zagovarjati. Apeliramo na člane obrtnega odseka zbornice za TOI v Ljubljani, da se naj zavedo odgovornosti napram bodočnosti in skušajo izvleči na dan vse, kar ni v zbornici dobro za obrtnika v zavesti, da so tudi oni, kot člani, katere sicer ni svobodna obrtniška volja postavila na ta mesta, prav tako odgovorni za vse, kar se nasprotno pravim obrtniškim interesom vrši v tej instituciji.

Spomenica.

Odbor »Društva Jugoslovanskih obrtnikov v Ljubljani« kot predstavnik najmočnejšega obrtniškega društva v Dravski banovini naslavlja v izvajanju podrobnega začrtanega programa za moralno kulturno in gospodarsko povzdigo obrtništva, na vso jugoslovansko javnost, na vse činitelje in zastopnike naroda in obrtništva, tako v narodnem zastopništvu, kakor v poedinih gospodarskih, socijalnih in kulturnih institucijah »Spomenico«, ki obsega 5 točk:

Društvo, zavedajoč se v polnem obsegu resnosti svoje naloge, namena in cilja, smatra za potrebno, da svoj prvi korak v javnost k izvajanju svojega podrobnega programa med obrtništvom in izven njega postavi na temelje brezkompromisnega jugoslovanskega obrtniškega edinstva.

Društvo, svesto si v polnem obsegu svojih osnovnih načel, mora vztrajati kot najmočnejše obrtniško društvo v dravski banovini na tem, da se čimpreje pristopi k izvajanju in uveljavljanju načel edinstva, enotnosti ter konsolidacije, tako gospodarske kakor moralne, v duhu praktičnega jugoslovanskega edinstva predvsem v vseh gospodarskih ustanovah javnega značaja s tem, da se v korist splošnega in resničnega edinstva in napredka, odvžejo vse lokalne, plemenske in separatistične težnje, ki so doslej izražene v poedinih vprašanih jugoslovanske gospodarske skupnosti.

Društvo apelira na vse merodajne faktorje, predvsem pa na narodno zastopništvo, da se praktično in energično sprovede unifikacija vseh zakonov in določb, kakor tudi ustanov na področju cele države brez ozira na različne drugačne in separatne želje, ki v glavnem izvirajo iz plemenskih, osebnih in krajevnih ter materialnih razlogov, kar je v veliko škodo predvsem jugoslovanski obrtniški skupnosti in tako tudi njegovemu edinstvu.

Jugoslovanskemu obrtništvu, broječemu nad 200.000 pripadnikov, naj se nudi in vstvari realna osnova po zblizanju obrtnikov vseh pokrajin naše države v enotno, homogeno orijentirano gospodarsko in moralno silo, ki bode najboljša opora praktičnemu uveljavljanju vzvišenih idej obrtništva v tej panogi našega gospodarstva. Naj se plemenska in lokalna raznobarvnost ustanov nadomesti z enotnimi gospodarskimi institucijami v vsej državi.

Predstavniki društva podprti od prepričanja in stremljenja ogromne večine jugoslovanskega obrtništva, vztrajajo na tem, da apelirajo na narodno zastopništvo ter vse ostale činitelje, da se s posebno obrtniško zbornico v Ljubljani premostijo plemenske, osebne in materialne zapreke, ki ne pripuščajo danes obrtništvu dravske banovine stopiti v stike z prcko 180.000 obrtniki ostale države k skupnemu delu in povzdigi obrtniške mase k gospodarskemu, obrtniškem moralnemu in narodnemu edinstvu.

Društvo, svesto si, da ravna v polnem smislu pravilne enotnosti in v duhu bratskega sporazuma ter zavedajoč se, da morejo le te smernice dovesti do popolnega ozdravljenja in

ujedinjenja vsega obrtništva, kakor vsega jugoslovanskega naroda, pristopa s tem programom k delu med obrtniško javnostjo, svesto si, da je vsaka panoga našega gospodarstva za sebe dolžna storiti v tem pravcu vse po svojih najboljših močeh in apelira na narodno zastopništvo, na vse činitelje in oblasti, da na mero-dajnih mestih tolmačijo vsebino in namen predstoječe spomenice ter v imenu, po prepričanju in v želji ogromne večine jugoslovanskega obrtništva, ukrenejo potrebno, da se pristopi k delu in reorganizaciji ter rehabilitaciji v zmislu te spomenice.

Spomenica se pošlje tudi v preko 50 izvodih raznim narodnim in drugim zastopnikom kakor oblastim in korporacijam, katerih dolžnost je, da društvo v vsakem pogledu pri njega stremljenju in izvrševanju vzvišenih idej obrtniških nalog podpro tako moralno kakor nacionalno.

Predsednik:

Tajnik:

Pičman Lovro. Dipl. teh. Kunstler Al.

Kdor nam dosedaj lista še ni vrnil, ga smatramo za naročnika in prosimo za poravnavo naročnine. Naročnina je samo Din 30.— za celo leto.

Važno obrtniško zborovanje v Kamniku.

V nedeljo, dne 29. maja, se je vršil občni zbor obrtnega društva za srez Kamnik, v katerem je včlanjeno obrtništvo vseh okoliških zadrug. Občni zbor se je vršil v restavraciji »Grajski dvor«, katerega se je udeležilo lepo število zavednega obrtništva. Gosp. predsednik Ivan Pollak otvoril ob 14. uri zborovanje, pozdravi vse navzoče, posebno gospode zadružne načelnike in kot povabljenega gosta g. Pičmana. Nato poda predsedniško poročilo, med katerim omenja, da je ravno sedaj po uveljavljanju novega obrtnega zakona najbolj potrebno, da društvo in njegovo članstvo postane še agilnejše, ker nas kot prostovoljno organizacijo, ki imamo odprto polje, čaka še mnogo in odgovornega dela za procvit splošnega obrtništva. Nato poda g. tajnik tajniško in blagajniško poročilo, naker se razvije precej živahna debata, v katero so posegli gg. predsednik Pollak, tajnik Humer, Fajdiga, Pičman in drugi ter so vsi poudarjali potrebo, da društvo še pomnoži svoje dosedanje delovanje. Zelo živahna debata se je razvila o pomočniških in mojsterskih preizkušnjah, kakor jih predvideva novi obrtni zakon ter je splošna zahteva obrtništva, da se morajo pravilniki o preizkušnjah prilagoditi tako, da naj bodo vedno predsedniki imenovanih komisij mojstri, kateri imajo vsekakor potrebno strokovno znanje. Sprejela se je tudi tozadevna resolucija. (Vaš poročevalec je to resolucijo stenografiral in jo prinašamo na koncu tega poročila).

Dalje se je razvila tudi zelo živahna debata o vprašanju okrožnih odborov, katere predvideva novi obrtni zakon. Tudi o teh je navzočim obrazložil g. Pičman, kako bi bilo isto važnega pomena ravno za podeželske centre, kakor je Kamnik in podobni kraji, ker bi se v istih podeželsko obrtništvo lahko po svojih srezih koncentriralo in uveljavilo tako, kakor mu pripada po svojem številu, obenem pa bi bilo tudi za obrtništvo mnogo bolj prikladno, ko bi dobilo vedno vse potrebne informacije v svojem ali pa vsaj v svojem najbližjem srezu in bi tako ne bilo za vsako malenkost odvisno od glavnih mest, t. j. Ljubljane ali Maribora. Navzoče obrtništvo in njihovi zastopniki so z navdušenjem pritrjevali govornikovim izvajanjem, obenem pa sklenili, da se zahteva za srez Kamnik svoj okrožni odbor, ker je v Kamniku in njihovi okolici zadostno število obrtništva. Nato se je vršila še društvena seja in je razvidno, da se je obrtništvo začelo bolj zanimati za svoje dopuščene pravice, kakor pa v prejšnjih časih in le tako je tudi možnost dana, da se bo uveljavilo vsepovsod in tako, kakor mu pripada.

Resolucija:

Zbornici za trgovino obrt in industrijo v Ljubljani.

Obrtniki, zbrani na občnem zboru društva za Kamnik in srez, dne 29. t. m. v Kamniku, so soglasno sklenili poslati v zaščito ugleda svojega stanu

naslednjo predstavko:

Ko je bil na seji Obrtnega društva prečitan § 283. novega obrtnega zakona, je obrtništvo soglasno najodločneje protestiralo proti temu, da bi se odslej dalje pri pomožniških izpiti postavljali na predlog banske uprave kot predsedniki nastavniki strokovne šole ali navadne šole v dotičnem kraju. Ta naredba žali čut slehernega poštenega obrtnika-mojstra, ki se ga s tem, da se ga na ta način zapostavlja in prikazuje kot nezmožnega zastopati to funkcijo njegovega poklica, bodisi pri izpitu iz lastne ali kake druge stroke. Ta člen nas ne le globoko žali ampak tudi zapostavlja. Kako vendar more biti predsednik učitelj-neobrtnik, ki ga v stroki vsak mojster začetnik prekaša, da ne rečemo, da ga prekaša tudi kandidat. Naloga in osnovna dolžnost vsakega mojstra je že v tem, da se pobriga zadostno, da bode obrtno-nadaljevalno šolo obiskujoči učenec zadostil izpitu kot zadostno pripravljen. Med šolske izpite se ne umešavajo mojstri, učitelji naj se pa ne umešavajo v strokovne izpite.

Čulo se je že utemeljevanje, ki pa ne korenini na pravi podlagi, da je to zapostavljanje obrtnika pripisovati gotovim neobrtniškim krogom.

Zato izjavlja celokupno zbrano obrtništvo, da za take preizkušnje, ki bi se vršile pod predstvom neobrtnikov, ne prevzame nikakega prisodništva, še manj pa da bo upoštevalo take izpite in njih polnovrednost. Med obrtništvo danes ne manjka potrebne inteligence, še manj pa poštenih in značajnih mož, ki so za resno delo vneti mojstri in so kot taki v tem pogledu sami zmožni predsedovati izpitom lastnega stanu.

Odločno protestiramo proti taki praksi in prosimo, da se naslov proti takemu načinu žaljenja našega obrtniškega ponosa in strokovne zmožnosti odločno zavzame in sporoči na pristojna mesta, da se ta točka pravilnika izpremeni v toliko, da ostane predsedniško mesto še nadalje le obrtniku.

V Kamniku, dne 29. majnika 1932.

Načelnik:

Pollak, usnjarski mojster.

Poslovanje Zanatske banke kraljevine Jugoslavije v letu 1931.

Vsled preobilice doposlanih nujnih stanovskih člankov, nam je bilo nemogoče objaviti Vaše resumacije v prejšnji številki, zato nam blagovolite to prestavo oprostiti in blagohotno upoštevati. Uredništvo.

Od uprave Zanatske banke podružnice v Ljubljani smo prejeli letno poročilo tega zavoda, iz katerega razvidimo detajlne podatke o poslovanju. Zavod je bil pred štirimi leti ustanovljen z državnim in obrtniškim kapitalom, vsled česar smatramo za potrebno, da naše čitatelje informiramo o poslovanju tega zavoda.

Delniška glavnica.

Od podpisane delniške glavnice v znesku 75 milijonov dinarjev je bilo z dne 31. XII. 1931. plačano od države 19 milijonov dinarjev, od privatnih delničarjev pa 45 milijonov dinarjev. Iz tega vidimo, da znaša razmerje državnega vplačila z vplačilom privatnih delničarjev 29.69% proti 70.31%, medtem ko znaša zakonito predvideno razmerje 40% proti 60%. To pomeni, da so delničarji-obrtniki svoja plačila v polni meri izvršili, medtem ko je država še vedno v zaostanku z zneskom 11 milijonov dinarjev.

Kreditiranje.

Vsled ukinitve neizkoriščenega dela resekventnega kredita pri Narodni banki so se bančna sredstva znatno zmanjšala ter je bila banka primorana znižati višino kreditov, katere od 25. septembra 1931. podeljuje po sledeči skali:

Obrtniki brez delnic morejo dobiti kredit do največ 15.000 dinarjev, kateri imajo do 10 delnic dobe do 25.000 dinarjev, od 11—25 delnic do Din 40.000, od 26—50 delnic po din 60.000, od 51—75 delnic do Din 80.000, preko 75 delnic pa Din 100.000 kredita.

Kreditiranje se je tekom 1931. leta razvijalo sledeče:

a.) pri Centrali:		zaprošeno:		odobreno:	
Beograd	kom. 371	Din 19,217.000	kom. 514	Din 13,436.000	—
Notranjost	" 3345	" 50,913.200	" 3024	" 31,086.500	—
Žira in garanc.	" 12	" 2,750.000	" 7	" 850.000	—
Kreditne zadruge	" 37	" 3,420.000	" 32	" 2,820.000	—
Nabavlj. in konsum zadruge	" 1	" 50.000	" —	" —	—
		kom. 4126	Din 76,350.200	kom. 3578	Din 48,192.500

proti na 5424 prošenj v znesku Din 105,798.550 — in na 4766 prošenj odobrenih Din 69,714.600 — v letu 1930.

b.) pri podružnici v Ljubljani:

Ljubljana	kom. 67	Din 835.300	kom. 56	Din 672.280	—
Notranjost	" 41	" 553.260	" 36	" 414.260	—
Žira in garancije	" 1	" 4.000	" 1	" 4.000	—
Kreditne zadruge	" 14	" 5,750.000	" 14	" 3,100.000	—
		kom. 123	Din 7,142.560	kom. 107	Din 4,190.540

Pri glavni podružnici v Zagrebu je bilo vloženih 1049 prošenj v znesku Din 15,514.050, odobrenih na 895 prošenj Din 11,421.050.

Pri podružnici v Sarajevu je bilo vloženih 392 prošenj v znesku Din 5,650.500, odobrenih na 320 prošenj Din 2,712.100.

Skupno torej 5690 prošenj na 10,457.510 dinarjev, odobrenih na 4900 prošenj Din 66,516.190;

proti 6867 vloženim prošnjam v znesku Din 128,739.320, odobrenih na 6082 Din 88,881.870, v poslovnem letu 1930.

Iz tega razvidimo, da se je v letu 1931. zmanjšalo število prošenj za 1177 komadov v znesku Din 24,282.010, vsled česar je manj odobrenih 1182 prošenj in kredita v znesku Din 22,365.680.

Vloge.

Stanje vlog je znašalo:

dne 31. XII. 1931. na 1144 knjižicah	Din 19,952.102.81
dne 31. XII. 1931. na tekočih računih	Din 12,339.721.—
	Din 32,291.823.81

proti 32,475.205.— dinarjev v letu 1930., torej manj 183.381.93. To zmanjšanje je vsekakor neznatno, ako upoštevamo veliko vznemirjenje vlagateljev, ki je nastalo v drugi polovici minulega leta in se lahko trdi, da so vsi vlagatelji obdržali svoje zaupanje v to banko.

Čisti dobiček.

Zanatska banka je poslovno leto 1931. zaključila s čistim dobičkom:

pri Centrali	Din 3,048.325.60
pri glavni podružnici, Zagreb	" 692.073.33
Skupno	Din 3,740.398.93

Izguba podružnic: v Ljubljani	Din 388.842.45
v Sarajevu	" 182.368.68
Skupno	Din 571.211.13

Tako znaša faktični čisti dobiček dinarjev 3,169.187.80.

Od tega dobička se v zmislu pravil in zakona v določenih odstotkih odbije za fondne in tantijeme, preostali dobiček v znesku dinarjev 2,475.000 pa se razdeli med delničarje za dividendo, katera znaša Din 11.— za vsako delnico.

Dividendo je Zanatska banka proti izročitvi kupona št. 2 začela izplačevati z dnem 25. aprila t. l.

Ako resumiramo to bančno stanje in delo v minulem letu, moramo ugotoviti, da so rezultati pozitivni in zadovoljivi. Ako upoštevamo poznane velike težkoče našega denarnega trga, s katerimi se je morala boriti tudi naša mlada denarna ustanova, moramo priznati krasen uspeh te naše banke in njene uprave, katera je v teh težkih razmerah pokazala svojo elastičnost in solidnost tako pri varovanju obrtniškega kapitala kakor tudi pri podpori obrtniške podjetnosti v obliki cenene kredita.

Upoštevajoč vse navedeno, moramo upravi banke le čestitati za tako pozitivno delo in to tembolj, ker je ta banka do sedaj plasirala v obrtniške delavnice ogromno vsoto dinarjev 105,549.916.50 cenjenih kreditov. Mi se nadejamo, da bode ta uprava, čim bodo razmere dovoljevale, znižala obrestno mero in uvedla tudi podeljevanje dolgoročnih kreditov, kar je splošna želja in potreba obrtništva.

Ljubljanska podružnica Zanatske banke je v minulem letu prav energično delovala na svoji organizaciji ter naravno v prvih osmih mesecih svojega obstoja še ni mogla zavzeti take vloge v denarnem poslovanju obrtništva naše banovine, kakršna ji po njeni važnosti pristoja.

Kakor se nam poroča, so se dne 12. in 18. t. l. vršile seje Poslovnega odbora ljubljanske podružnice. Slednji je prisostvoval tudi poznani odlični gospodarski in finančni delavec ge-

neralni direktor g. Milan Dragič, ob kateri pri- liki se je ugotovilo, da se posli podružnice v tekočem letu prav zadovoljivo razvijajo.

Konstituiral se je tudi Poslovni odbor ljubljanske podružnice Zanatske banke ter je bil za predsednika ponovno izvoljen g. Engelbert Franchetti, brivski mojster, za podpredsednika pa g. Franjo Ravnika, tesarski mojster, oba iz Ljubljane; člani odbora so gospodje Bureš Franjo, urar iz Maribora, Baraga Ludvik, mehanik iz Ljubljane, Holobar Stojan, slikarski mojster iz Celja, Karol Vidmar, pekovski mojster iz Ljubljane. Šele pred kratkim imenovanega člana gda. Ivana Mihelčiča pa je izgubila podružnica z njegovo nesrečno smrtjo in ž njim sodelavca, ki bi s svojim delom gotovo mnogo koristil zavodu.

Mi želimo, da bode razvoj ljubljanske podružnice trajen v korist našega obrtništva in zavoda samega.

Oblasti, pozor!

Pod to rubriko bomo prinašali imenoma vse šušmarje, kateri izvršujejo obrt brez obrtnega dovoljenja in odjedajo zaslužek upravičenim obrtnikom-mojstrom. Prosimo vse mojstre, da javijo v svojem interesu vsa imena, kraj in srez ter v katero obrt posegajo šušmarji v njihovih krajih. Društvo jug. obrtnikov za drav. ban. v Ljubljani bo preskrbelo potrebno, da bo šušmarjem onemogočeno nadalje izvrševati nezakonito konkurenco upravičenim mojstrom. V prvi vrsti se bode upoštevalo pritožbe društvenih članov in naročnikov lista »Obrtnika«. Imena mojstrov, kateri nanzanijo šušmarje, ostanejo javnosti prikrita, vendar se pa mora vsakdo natančno podpisati, da dobi društvo v slučaju potrebe potrebna pojasnila. Prija-

ve, kjer ne bode navedeno ime in poklie prijavitelca, se ne upošteva.

V kolarski obrti šušmarita: Grum Franc, Kozarje in Škrl Janez, Vič pri Ljubljani, oba v ljubljanskem srezu.

Naš denar.

Pod rubriko naš denar sem bral v zadnjem „Obrtniku“ dva članka o inflaciji, k katerima pripominjam sledeče:

Zmožen in uvideven obrtnik, kateri si je s svojo pridnostjo in dobrim gospodarstvom ustvaril bodočnost, poleg tega si je pa še nekaj prihranil za stara leta, naj kar čez noč izgubi na željo slabo gospodarečih ljudi svoj težko prisluženi denar. To bi bilo popolnoma krivično, saj bi se s tem ubilo par generacij, ker ljudje, kateri imajo danes nekaj denarja, bi gotovo nič več ne hranili, oni pa, kateri bi se z inflacijo začasno izkopal iz dolga, bi bili pa gotovo čez par let zopet zadolženi. Ljudje naj imajo zaupanje v naš denar in kmalu bomo imeli zopet boljše čase. Oni pa, ki škodujejo našemu denarju in gospodarstvu, naj se napravijo neškodljive, kakor to zahtevajo naravni in državni zakoni.

Iz Radovljice.

* * *

Nepodpisanih dopisov pod to rubriko ne bomo več priobčevali.

VAŽNO.

Obrtniki! Organizirati se morajo okrožni odbori, v katerih se bodo morale učlaniti vse prisilne obrtne zadrage in v katere bode moral plačevati vsak obrtnik prisilno denarne prispevke. V interesu obrtnikov je zato, da se to ustanavljanje obravnava javno od obrtnikov. Obrtniki naj pošljejo svoja pismena mišljenja našemu listu ali društvu jug. obrt. za drav. ban. v Ljubljani. Vedeti je treba, koliko teh odborov naj se ustanovi in v katerih krajih naj imajo ti odbori svoje sedeže.

§ 392 „O. Z.“ določa: Združbe rokodelcev ustanove na področju banovine okrožne odbore. (Kjer hočejo in kolikor hočejo). Področje teh odborov se odredi po zemljepisnem položaju, gospodarski važnosti in v poedinih gospodarskih središčih banovinskega področja. Vse združbe (zadrage) na področju okrožnega odbora morajo pristopiti k okrožnemu odboru kot člani. Ustanovitev okrožnih odborov odobri zbornica. (Predlagajo jih zainteresirani). Z uredbi se sme predpisati, da dopisujejo združbe z oblastvi samo potom okrožnih odborov. (Važno.)

Splitski obrtniki za ločene zbornice.

Dne 15. t. m. se je vršil v Splitu izredni občni zbor vseh dalmatinskih obrtnih zadrug, na katerem se je razpravljalo o vprašanju ločenih zbornic. Vse zadrage Primorske banovine so se izrekle, da se da obrtnikom možnost izjaviti se svobodno za skupne ali ločene zbornice. V debati o tem vprašanju so vsi govorniki naglašali prednosti in neobhodno potrebo svoje lastne obrtniške zbornice. Po zaključeni debati je bila z burnim odobravanjem sprejeta sledeča resolucija:

Temeljem odredbe § 393. stav. 2. obrtnega zakona z dne 5. XI. 1931. se sklone zahtevati od ministrstva trgovine in industrije, da se trgovska in obrtniška zbornica v Splitu razdvoji in da se za obrtništvo čimprej osnuje samostojna obrtna zbornica Primorske banovine s sedežem v Splitu. Ta zaključek se mora takoj odposlati kabinetu gosp. ministra trgovine in industrije v Beogradu.

Javno vprašanje.

Društvo Jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani je dne 16. aprila pod št. 24/32. poslalo banski upravi v Ljubljani odd. VIII. dopis pravilno kolekovan z 5.— in 20.— Din ter prosilo za odgovor. Ker ni bilo do sedaj nobenega odgovora na ta dopis je vod-

stvo društva osebno interveniralo na tem oddelku, kjer so sporočili, da ta dopis preje ne morejo rešiti, dokler ne dobijo smernic in navodil iz Beograda kamor je Društvo jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani poslalo prepise imenovane vloge kot informacija pristojnim ministrstvom.

Med tem smo se pa informirali pri narodnih zastopnikih, ki smo jih zainteresirali za stvar ter vprašali kaj nam je storiti. Odgovor je bil, da mora državni urad, kateremu je bila vloga poslana in pravilno kolekovaná tudi isto rešiti ter poslati odgovor. Vsled te informacije javno pozivamo Bansko upravo odd. VIII. da preje imenovano vlogo čimprej reši, ker osebne intervencije predstavnikov društva in urgence ničesar ne pomagajo. Gospoda bana dravske banovine prosimo, da ukrene vse potrebno v svrhu hitrejšega poslovanja v pogledu rešitve vlog, poslanih na odd. VIII. banske uprave v Ljubljani. Menimo, da bo ta urgencia zadostovala!

O slogih pohištva.

Ker sem uvidel, da poklicni tovariši z zanimanjem prebirajo list „Obrtnik“, bodem od sedaj naprej mesto v „Obrtnem vestniku“ priobčeval moja strokovna poročila v tem listu. Za one, kateri še niso brali začetka mojih člankov, ponatiskujem tu še enkrat začetek, da se bode nastavljevanje lažje sledilo.

Rajko Sajovic.

Zgodovina pohištva in splošno notranje opreme je važen del zgodovine ljudske kulture. V večjih in manjših dobah se razvija človeštvo. Vsaka doba ima svoje posebnosti, običaje, svoj način življenja. Enostavne življenjske oblike prehajajo v razkošnost in obratno. Vsaka doba ima svojo posebnost, po kateri ločimo posamezne dobe drugo od druge. In te posebnosti, ki se pojavljajo v oblikovanju, poznamo pod različnimi imeni stilov ali slogov (renesanca, stil Ljudevita XV, romanski stil itd.).

Ob vzhajanju vsake nove življenjske oblike, stila, opažamo, da so vse forme prilagodene enostavnemu načinu življenja, a čim dalje časa se stil razvija, tem bolj prehaja v razkošnost in luksus, kateri v svojem višku istočasno napoveduje konec svoje dobe, ter naglašuje potrebo rojstva nove zmernejše življenjske forme.

Danes imamo v pohištvu v glavnem dva sloga. Eden ustvarja samo nove oblike, katere morajo biti čisto enostavne, povsem ravne, brez vsakih olupšav in okraskov. Vse mora biti v skladu s svojo okolico, ter mora odgovarjati načinu sodobnega življenja. Vsak del pohištva mora odgovarjati svojemu namenu estetski in praktično, ničesar ni nepotrebne, ter zato tudi imenujemo ta stil stil stvarnosti.

Druga ustvarjajoča skupina po posnema stare zgodovinske sloge v svoji čisti formi, ali pa jih skuša prilagoditi današnjim zahtevam.

Pri mizarskih delih razlikujemo konstruktivno in dekorativno izvedbo predmeta. Pohištvo renesanse je n. pr. izdelano po vzorcih grških in rimskih del iz kamenja. To je čisto dekorativen slog. Stil Ljudevita XV. je pa nasprotno čisto slikarski, to je nima nikakih konstruktivnih oblik, dočim sta empire in bidermajer povsem konstruktivna.

Ako hočemo določiti kak slog pohištva, se moramo v prvi vrsti ozirati na razne malenkosti, katere so značilne za

dotični slog. Čeprav najdemo v različnih stilih povsem sorodne motive, vendar je ena in ista stvar čisto drugače izvedena. Rezbarija, ki predstavlja v bistvu povsem isto, je na enem predmetu samo naznačena s konturnimi obrisi, dočim je na drugem izdelku upodobljena plastično. Nadalje je za določanje stila zlasti važno strgarsko in rezbarsko delo. Paziti moramo na izvedbo in sestavo različnih okrasnih letov in okraskov, ali so okraski prilepljeni ali pa izrezani iz celote, kaj se uporablja za okraske, les, intarzijske, umetne slike, medeno okovje, pozlatitev raznih predmetov itd.

Pri vseh stilih pa se opaža, da imajo v početku svojega razvoja povsem mehke oble oblike, dočim vse bolj proti koncu dobe dobivajo povsem trde in ostre forme, ki so nastale pod vplivom dogodkov, spremembo pojmovanja življenja, v zvezi z ostalim kulturnim življenjem svoje dobe.

Dalje prih.

KAJ ZANIMA OBRTNIKA?

V naslednji številki bomo pričeli priobčevati razne zanimive iznajdbe, katere so iznašli ali napravili naši obrtniki. Prosimo vse obrtnike, da nam pošljejo opis svojih del, kateri so se uveljavili in tudi takih, za katere niso našli razumevanja na onih mestih, kjer bi jim lahko omogočili realizacijo. Opisi morajo biti taki, da se jih razume brez skic, ker bodo priobčeni v našem listu.

V številki 5 »Obrtnika« se mora glasiti v članku Zborovanje kovinarjev, tretji odstavek zadnji stavek, mesto zapravlil — spravlil.

Do 9. junija t. l. je treba prijaviti vsakemu samostojnemu obrtniku na novo njegovo obrt. Napravi se tri prepise obrtnih listin, katere se odda proti potrdilu na sreskem načelstvu.

V Jugoslaviji se pridela 500.000 hektolitrov vina preveč. Iz tega vina se bode napravljala vinski kis, katerega se lažje proda v inozemstvo.

V Nemčiji imajo obrtniki v državnem zboru 57 poslancev obrtnikov, v Jugoslaviji nimamo nobenega.

Zidarskih vajencev je bilo pred enim letom v Monakovem prijavljenih 124, v letošnjem letu pa samo 26. Nikdo se neče več učiti za zidarja.

Žito za kruh (Grain du pain) je ime pekovske razstave, katera bo od 1. do 31. julija 1932 v Bruslu v Belgiji. Na razstavi bodo vse vrste kruha, peciva in slaščic, prikazan bo pa tudi njih način izdelave, ter bodo zato razstavljeni vsi potrebni pekovski stroji.

Društvo jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani

Borštnikov trg 1.

Društvo opozarja vse člane na poravnavo članarine, ki znaša celoletno Din 15.— skupaj z vpisnino. Člani, ki iste še niso poravnali, lahko to store vsak dan v društveni pisarni, Ljubljana, Borštnikov trg 1.

Kdor nam dosedaj lista še ni vrnil, ga smatramo za naročnika in prosimo za poravnavo naročnine. Naročnina je samo Din 30.— za celo leto.